

علل درونی و بیرونی عدم رشد بیمه‌نامه‌های مهندسی در ایران

مجله روئین

به طور کلی می‌توان علل عدم رشد بیمه‌نامه‌های مهندسی در ایران را به دو عامل بیرونی و درونی

تقسیم بندی نمود :

علل بیرونی رشد بیمه‌نامه‌های مهندسی در ایران^۱

یکی از عوامل اصلی و بیرونی ، پایین بودن فرهنگ بیمه در جامعه و در بین عموم مردم می‌باشد و در نتیجه آشنائی بیمه‌گذاران از مزایای بیمه خصوصا بیمه‌نامه‌های تمام خطر مهندسی بسیار پایین است که بخشی از آن به نظام آموزشی مانند آنها ارتباط پیدا می‌کند و بخش دیگر به شرکتهای بیمه مربوط می‌شود که با وجود آنکه چندین سال از ارائه خدمات بیمه‌ای می‌گذرد هنوز ارائه خدمات آنها ناقص است و این مسئله باعث شده است که بیمه‌گذاران در بسیاری از مواقع علاقه ای به بیمه مجدد نداشته باشند.

آمار ضریب خسارت در رشته های مختلف بیمه در ایران به خصوص در این رشته نشانگر آن است که ضریب خسارت در ایران بسیار پایین است و می‌توان یکی از علل بیرونی دیگر را قوانین و مقررات موجود در رابطه با بیمه‌نامه‌های مهندسی در ایران دانست . در بسیاری از کشورها درارتباط با بیمه بویلر و مخازن تحت فشار ، آسانسور و بالابرها قوانینی وجود دارد که هم از لحاظ نگهداری طبق اصول صحیح فنی باشند و هم پوشش بیمه‌ای داشته باشند ولی متأسفانه از ابتدای تاسیس شرکت سهامی بیمه ایران و بعد از آن تاسیس شرکتهای بیمه دیگر تا به امروز متأسفانه قوانین و مقررات بیمه کمتر دستخوش تغییر و تحول شده است .

علاوه بر آن در رابطه با بیمه‌نامه‌های تمام خطر و مقاطعه کاری با وجود اینکه در ماده ۲۱ شرایط عمومی پیمان آمده است که کار مورد پیمان باید تحت پوشش بیمه تمام خطر مهندسی باشد ولی در

^۱ لطف الله پناهی شمس آباد ، «علل عدم رشد و توسعه بیمه‌نامه‌ی مهندسی در ایران از دیدگاه کارشناسان» ، پایان نامه کارشناسی ارشد

عمل همه کارهای اجرایی تحت پوشش بیمه مهندسی قرار نمی‌گیرد در گذشته ذیحساب صاحبکار از پرداخت صورت وضعیت پیمانکاران در صورت نداشتن بیمه تمام خطر خوداری می‌کرد ولی در سالهای بعد کنترل در این مورد ضعیف گردید و بسیاری از کارهای اجرایی بدون پوشش بیمه انجام می‌گیرند و اگر خسارتی رخ بدهد دولت مجدداً تامین اعتبار می‌کند آمار حق بیمه و خسارت بیمه‌نامه‌های مهندسی نشان دهنده این مطلب است که درصد سهم بیمه‌نامه‌های مهندسی از کل بازار در سالهای اخیر کاهش یافته است که البته این کاهش را می‌توان ناشی از عدم رعایت پیمانکاران و کارفرمایان از قوانین و مقررات موجود دانست که خود ناشی از عدم وجود کنترل بر اجرای قوانین و مقررات است و علت دیگر عدم رشد و توسعه بیمه‌نامه‌های مهندسی در ایران به نظام سیاسی حاکم بر جامعه و ساختار صنعت بیمه بر می‌گردد که امیدواریم با تغییر این ساختار در سالهای اخیر و خصوصی شدن شرکتهای بیمه سهم بیمه‌نامه‌های مهندسی افزایش یابد.

علل درونی عدم رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی در ایران

بر خلاف عوامل بیرونی، کنترل عوامل درونی در دست مسئولین صنعت بیمه می‌باشد که در کشور ما عوامل درونی تحت تاثیر عوامل بیرونی می‌باشد. ساختار ضعیف بیمه، تعداد شرکتهای، مالکیت آنها و نحوه اداره آنها، انتصاب مدیران، کیفیت و کمیت فروش، ارائه خدمات بیمه، آموزش و گزینش مدیران و کارکنان از عوامل درونی هستند که تحت تاثیر عوامل بیرونی می‌باشند. عدم آشنایی مدیران و کارکنان صنعت بیمه با بیمه‌نامه‌های مهندسی و رشته‌های آن از علل عمده عدم رشد بیمه‌های مهندسی است بعضی از رشته‌ها مثل شکست ماشین آلات، بیمه عدم النفع اصلا در ایران صادر نشده است و کارکنان صنعت بیمه آشنایی کامل با چگونگی صدور، ارزیابی خطر، تعیین حداکثر خسارت احتمالی، ارائه نرخ و سایر شرایط ندارند. متاسفانه مدیرانی که بعد از انقلاب از طریق دولت به عنوان مدیران شرکتهای بیمه انتصاب شدند اکثراً خارج از صنعت بودند و آشنایی کافی در زمینه رشته‌های مختلف بیمه‌ای ندارند و در پرورش نیروی انسانی ماهر که سرمایه بیمه محسوب می‌شوند موفق نبودند که این خود ناشی از ضعف مدیریت در شرکتهای بیمه است. عدم ارائه سرویس مناسب در رشته‌های مختلف بیمه و عدم پرداخت

بموقع خسارت زیان‌دیدگان از علل دیگر عدم توسعه می‌باشد، که پرداخت به موقع آن از نظر تبلیغات بسیار موثر است که البته لازمه چنین امری داشتن ساختار صحیح در صنعت بیمه می‌باشد.

کارشناسان خسارت نباید به شرکتهای بیمه وابسته باشند، بلکه باید شرکتهایی جدا و مستقل از بیمه که به رسمیت رسیده باشند و از نظر قانون دارای صلاحیت باشند که بتوانند میزان خسارت را ارزیابی کنند. وجود چنین شرکتهایی اعتماد بیمه‌گذاران را به صنعت بیمه بیشتر می‌کند که البته باید گفت که این شرکتهای باید دارای کارشناسانی باشند که فارغ التحصیل دانشکده‌های فنی دانشگاهها بوده و دارای تجربه مفید در صنایع و پروژه‌های عمرانی باشند و این کارشناسان حتماً باید با بیمه‌های مهندسی آشنایی داشته تا تسلط کافی بر آنها داشته باشند. بازار بیمه در ایران فاقد چنین شرکتهایی است و در نتیجه کارشناسان برآورد خسارت از کارکنان شرکتهای بیمه می‌باشند.

یکی از علل عدم توسعه بیمه‌نامه‌های مهندسی، صنعت تبلیغات است. تبلیغاتی که هم اکنون در رابطه با بیمه صورت می‌گیرد کمتر در ارتباط با بیمه‌نامه‌های مهندسی است. در روزنامه و مجله کمتر مقاله‌ای را در رابطه با بیمه‌های مهندسی به چشم می‌بینیم. تالیف و ترجمه در رابطه با بیمه مهندسی کم است. شرکتهایی در زمینه تبلیغات تصمیم می‌گیرند که آشنایی با بیمه‌نامه‌های مهندسی ندارند و نمی‌دانند چگونه و چه مطلبی را ارائه دهند تا در افزایش پرتفوی بیمه‌نامه‌های مهندسی موثر باشد.

شاید بتوان ضعف در مدیریت را در صدر علل درونی عدم رشد بیمه‌نامه‌های مهندسی قرار داد. گزینش نادرست گردانندگان صنعت بیمه که از طرف دولت منتصب می‌شوند و در گزینش، مدیران بر اساس شایستگی انتخاب نمی‌شوند و در نتیجه انگیزه را برای ارتقاء بیمه‌ای و پرتفوی را در کارکنان تضعیف نموده است و همچنین مدیران مدت زیادی در مقام خود باقی نمی‌مانند و تعویض می‌شوند و مدیرانی که کم تجربه می‌یافتند تغییر می‌یابند و مدیران جدیدی که دانش و تجربه آنها بسیار کم است جایگزین آنها می‌شوند و همچنین از علل دیگری که در عدم توسعه بیمه‌نامه‌های مهندسی نقش دارد کارفرمایان و پیمانکاران می‌باشند. آنها اغلب به اخذ پوشش بیمه‌ای علاقه‌ای ندارند تعدادی از آنها با پوشش بیمه و دامنه آن آشنایی ندارند و برخی دیگر، از خطرهایی که پروژه در دست اجرای آنها را

تهدید می‌کند ارزیابی درستی ندارند و احتمال وقوع حادثه را بسیار کم می‌دانند و برخی دیگر از کارفرمایان حق بیمه را رقم بسیار بالایی می‌دانند و به عنوان یک هزینه بسیار زیاد در نظر می‌گیرند و تعدادی دیگر به عملکرد شرکتهای بیمه اعتقادی ندارند. پیمانکاران فکر می‌کنند آنچه را که از نظر قرارداد به عهده آنها یوده انجام داده اند و کارفرما مسئول هر گونه پیشامد و ضرر و زیان است و آنها از روی تجربه خود به این نتیجه رسیده اند آنچه را که از شرکتهای بیمه دریافت می‌کنند برای جبران خسارتها، وی کافی نمی‌باشد^۲ گرچه طبق شرایط عمومی پیمان، خرید بیمه‌نامه وظیفه پیمانکار است ولی در جایی که کارفرما عهده دار پرداخت بیمه است؛ پیمانکار نیز بر اساس دلایل بالا عدم خرید بیمه را راحت‌تر تلقی می‌نماید و واضح‌ترین علت این نابرابری را می‌توان به فقدان پوشش بیمه‌ای، برداشت ضایعات قابل پرداخت، نبودن رقم خسارت مربوط به ما به التفاوت قیمت مصالح و کافی نبودن پوشش بیمه‌ای تجهیز کارگاه و فرانشیز و موارد دیگر اشاره کرد

پیشنهادات

با توجه به مطالب ارائه شده حال به ارائه چند پیشنهاد می‌پردازیم:

- ۱- با توجه به اینکه کارفرمایان و دارندگان ماشین آلات و تجهیزات از مزایای بیمه مهندسی اطلاع ندارند می‌توان از دو طریق این مشکل را برطرف نمود.
 - در ابتدا باید مدیریت ریسک را در جامعه تبلیغ کرد تا بتوان نقش مدیریت ریسک را در سازمان تبیین نمود و دوم شرکتهای بیمه تا جایی که امکان دارد در جهت تبلیغ و شناساندن بیمه‌نامه‌های مهندسی سعی کنند. اعم از درج آگهی در مجله یا تبلیغات از طریق تلویزیون یا مطالب نشر شده در روزنامه، مقالات منتشر شده در مجلات و در کتب درسی در رابطه با ترویج و آشنایی بیمه‌نامه‌های مهندسی تلاش نمایند.

^۲ احمد قدیمی، «بررسی پاره ای از مسائل بیمه‌نامه‌های مهندسی»، فصلنامه صنعت بیمه

۲ - مدیرانی که به سمت مدیریت شرکتهای بیمه انتخاب می‌شوند باید آگاهی کامل به بیمه داشته باشند یا از خود شرکت و افراد با تجربه انتخاب شوند و یا با گزینش از طریق دانشکده های مدیریت به خصوص بیمه صورت گیرد و سعی شود به جای انتخاب مدیران بر اساس رابطه دوستی آنها را بر مبنای شایستگی و لیاقت انتخاب نمایند .

۳ - پرداخت به موقع خسارت یکی از عواملی است که خود به خود باعث تبلیغ می‌شود .

۴ - شرکتهای بیمه باید با برگزاری سمینارها و کنفرانس‌های مختلف در افزایش اعتماد کارفرمایان کمک کنند . آنها باید با برقراری ارتباط بیشتر و ارائه اطلاعات مربوط به خسارتهای پرداختی ؛ اعتماد کارفرمایان را جلب نمایند .

۵ - شرکتهای بیمه باید به جمع آوری اطلاعات و آمار نسبت به پوششهای بیمه‌ای انجام شده در سالهای اخیر بپردازند تا بر اساس آن اطلاعات بتوانند نرخ مناسبتری را تعیین کنند .

۶ - بازبینی در آیین نامه ها و مقررات دولتی در صنعت بیمه کشور

۷ - استفاده نمودن از دانش آموختگان رشته های بیمه و استفاده از کسانی که در زمینه بیمه به خصوص بیمه مهندسی آگاهی کافی دارند .

۸ - حذف تشریفات زائد اداری : وجود برخی قوانین و مقررات دست و پاگیر در سیستم صدور بیمه‌نامه و پرداخت خسارت باعث عدم استقبال بیمه‌گذاران گردیده است. هر چقدر شرکتهای بیمه در رابطه با صدور بیمه‌نامه و پرداخت خسارت سرعت عمل بیشتری از خود نشان بدهند اعتماد بیمه‌گذاران به آنها بیشتر جلب خواهد شد.^۳

^۳ سید کاظم ملکوتی . « موانع عمده رشد و توسعه مطلوب بیمه‌نامه‌های تمام خطر مهندسی در ایران » ، فصلنامه صنعت بیمه